

Diarienummer

MH 3031/2021

Datum

26.4.2021

Forststyrelsens jaksäkerhetsutredning

Innehåll

1 Inledning.....	3
2 Jaktarrangemangen på statens marker i Finland.....	4
2.1 Särskilda rättigheter till jakt enligt jaktlagen	4
2.2 Jakt i naturskyddsområden.....	5
2.3 Jakt med undantagslov enligt naturvårdslagen.....	6
3 Rekommendationer och åtgärder för att förbättra jaktsäkerheten.....	7
4 Delaktighet och fortsatta åtgärder.....	8
5 Riktade åtgärder.....	9
6 Sammanfattning.....	10

1 Inledning

Forststyrelsens naturtjänstdirektör Timo Tanninen tillsatte 3.11.2020, efter att ha hört jakt- och fiskedirektör Jukka Bisi, en arbetsgrupp för att i samarbete mellan Forststyrelsens Naturtjänster samt Jakt- och fisketjänster bereda en utredning om jaktsäkerheten. Utredningen användes i tillämpliga delar också vid utarbetandet av den utredning om nationalparkernas övergripande säkerhet som miljöministeriet begärt av Naturtjänsterna.

Arbetsgruppens uppgift var att utreda de delområden av nationalparker, strövområden eller andra statliga marker som används särskilt aktivt för friluftsliv eller turism och där man eventuellt borde ansöka om jaktbegränsningar hos regionförvaltningsverken. Utredningen skulle innehålla uppgifter om de bestämmelser som gäller jakten på objekten i fråga, om jaktarrangemangen samt en preliminär presentation av de objekt för vilka Forststyrelsen skulle ansöka om eventuella begränsningar av jakten. Arbetsgruppen kunde också lägga fram andra utvecklingsförslag med anknytning till jaktsäkerheten. Forststyrelsen skulle i enlighet med uppdraget inte ansöka om förbud som i stor utsträckning skulle begränsa jakträttigheterna i anslutning till författningar eller Forststyrelsens tillståndsförfaranden.

I processen gick man igenom alla nationalparker samt andra områden som används särskilt aktivt för friluftsliv och turism i de områden som förvaltas av Forststyrelsen. I samband med beredningen identifierades sådana områden för livligt rekreativt bruk där man antingen borde göra ändringar i jakttillstånds- och jaktarrendeområdena eller föreslå regionförvaltningsverken en viss begränsning av jakten med tanke på jaktsäkerheten.

Fortsatta åtgärder föreslås för landskapen Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland. I jaktarrangemangen i södra Finland ansågs det åtminstone inte nu finnas något förändringstryck när jakten redan nu är tillräckligt reglerad med tanke på säkerheten. För södra Finlands del kan Forststyrelsen vid behov självständigt ändra gränserna för jakttillstånds- eller arrendeområden.

Nationalparkerna och andra naturobjekt har blivit mycket populärare under de senaste åren. Antalet besök enbart i nationalparkerna har fördubblats jämfört med 2010. År 2010 var antalet besök nästan två miljoner och 2020 nästan fyra miljoner.

2 Jaktarrangemangen på statens marker i Finland

Forststyrelsen erbjuder jaktmöjligheter på statens områden som Forststyrelsen förvaltar. Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster ansvarar för organiseringen av jakten som sin offentliga förvaltningsuppgift. I statens områden erbjuds jaktmöjligheter i 125 tillståndsområden för småvilt och 348 älgjaktsområden. Forststyrelsens tillståndsområden för jakt på småvilt och älg består i södra Finland huvudsakligen av mångbruksskogar där även skogsbruk bedrivs. I norra Finland omfattar Forststyrelsens tillståndsområden i betydande utsträckning ödemarksområden och naturskyddsområden som förvaltas av Forststyrelsens Naturtjänster och där jakt är tillåten i förordningen om inrättande av dessa områden. Tillståndsområdena omfattar dock ingenstans delar av nationalparker eller naturreservat.

I Forststyrelsens tillståndsområden jagar årligen 40 000–50 000 småviltsjägare och cirka 30 000 älgjägare. Med Forststyrelsens tillstånd deltar årligen cirka 3 000 jägare i björnjakt på statens områden; största delen av jägarna jagar björn i renskötselområdet. Forststyrelsen har dessutom ingått cirka 2 500 jaktarrendeavtal med jaktföreningar om statens områden.

Jaktarrendeavtalen omfattar antingen jakt på småvilt eller hjortdjur eller båda. På basis av Forststyrelsens tillstånd eller jaktarrende kan man uppskatta att drygt 100 000 personer årligen jagar på statens områden.

2.1 Särskilda rättigheter till jakt enligt jaktlagen

Enligt 8 § i jaktlagen har en person vars hemkommun är i en kommun som hör till landskapet Lappland eller Kajanaland eller i Kuusamo, Pudasjärvi eller Taivalkoski kommun, sådana de var den 31 december 2014, rätt att jaga i sin hemkommun på statsägda områden. Enligt jägarregistret bor det cirka 58 000 jägare i området i fråga.

Rätten för invånarna i Norra Finland att jaga på statens områden i sin hemkommun är gammal. Bland invånarna i norr är rätten att jaga på områden som tillhör staten i den egna hemkommunen är en värdefull och uppskattad rätt, som upprätthåller jakt- och viltvårdstraditionerna och respekterar historien. Jägarnas andel av befolkningen är störst i kommunerna i Norra Finland. Den lokala jakträtten på statens marker i den egna kommunen binder befolkningen att bo i norra Finland och lockar invånare från andra delar av Finland, vilket främjar bl.a. ordnandet av kommunernas serviceutbud.

Enligt 7 § i jaktlagen har var och en som är varaktigt bosatt i Finland rätt att jaga på allmänt vattenområde i havet, på sådana öar och skär i allmänt vattenområde i havet som tillhör staten och vilkas besittning inte har överlåtits till någon samt i Finlands ekonomiska zon.

2.2 Jakt i naturskyddsområden

Det centrala målet för inrättandet av naturskyddsområden är att skydda naturens mångfald samt arter och naturtyper. Om jakten planeras och genomförs väl kan det vara möjligt att bedriva jakt i skyddsområdena utan att de naturskyddsmässiga målen blir lidande. Vid prövningen av jakten på skyddsområdet ska man beakta skyddsmålen, naturens särdrag och områdets övriga användningsformer för just det aktuella skyddsområdet. I vissa situationer kan jakt också vara ett sätt att uppnå målen för naturskyddet, till exempel att skydda fågelbeståndet mot små rovdjur. De vidsträckta nationalparkerna och andra naturskyddsområden i norr lämpar sig i allmänhet väl för jakt. Friluftslederna omfattar endast små delar av områdena och områdena är till stor del ödemarksliknande och i naturtillstånd. I södra Finland är nationalparkerna ofta små områden och största delen av dem kan nås via vandringsleder. Å andra sidan kan även små naturskyddsområden lämpa sig för jakt om de inte har friluftsleder eller annan nämnvärd rekreativ användning och om områdena ligger i anslutning till större jaktområden. I en del av parkerna i södra Finland är det av grundad anledning tillåtet med begränsad jakt i någon form, och bland annat älgdrev för jakt utanför parken är tillåtet med Forststyrelsens tillstånd i flera nationalparker.

Huvudregeln i naturskyddsområden är att det är förbjudet att fånga, döda och störa djur (naturvårdslagen 1096/1996, 13 §). Från denna huvudregel finns det **flera områdesvisa undantag som gäller jakt**. Nedan presenteras allmänna riktlinjer för jakt i naturskyddsområden och längre fram finns fler regionala exempel.

- I norra Finlands nationalparker är jakt i regel tillåten för lokala invånare i kommunerna enligt 8 § i jaktlagen. Dessa kommuner är kommunerna i landskapen Lappland och Kajanaland samt Kuusamo, Pudasjärvi och Taivalkoski, sådana deras områden var 31.12.2014.
- I kommunerna i Finland som ligger söder om de i 8 § i jaktlagen nämnda kommunerna är det i regel förbjudet att jaga i naturskyddsområden. I författningarna om inrättande av naturskyddsområden har man kunnat föreskriva områdesvis om undantag från jaktförbud.
- I de södra nationalparkerna i havsområdet (Östra Finska viken, Ekenäs, Skärgårdshavet) är jakt i regel tillåten för lokala invånare. I Ekenäs nationalpark är jakt tillåten på ett område som ligger söder om före detta Jussarö naturreservat, enligt vad som bestäms i nationalparkens ordningsstadga.
- I de flesta nationalparker och skyddsområden är älgdrev tillåtet med tillstånd från Forststyrelsen, både med en älgdrivande hund och genom att driva älgen i önskad riktning med hjälp av människor. Syftet med älgdrevet är att styra älgen till ett område där det är tillåtet att jaga älg och där det är möjligt att skjuta på ett säkert sätt.
- Med Forststyrelsens tillstånd är det tillåtet att omhänderta (vid behov avliva) ett vilt djur som fallit i skyddsområdet. En sådan situation kan uppstå om älgen t.ex. i samband med älgjakt skadas av ett skott, men inte faller direkt på skottplatsen.
- I myrskyddsområden är jakt i regel tillåten.
- I skyddsområden för gamla skogar och skyddsområden för lundar är jakt förbjuden.

2.3 Jakt med undantagslov enligt naturvårdslagen

I naturskyddsområden kan man driva älg eller jaga med stöd av ett undantagslov enligt naturvårdslagen. Dessutom krävs alltid jakttillstånd enligt ovan nämnda jaktlag. Undantagslov kan beviljas för att minska antalet individer av främmande arter och skadliga främmande arter enligt lagen om främmande arter (1709/2015) samt även individer av andra arter, om arten har blivit för talrik eller annars skadlig. Undantagslov kan dessutom beviljas för avlägsnande av sådana viltarter som kräver (eller tidigare krävde) jaktlicens och som utanför skyddsområdet utgör ett uppenbart hot mot människors säkerhet eller egendom eller som orsakar betydande ekonomisk skada. Sådana arter är främst hjortdjur, gråsäl, östersjövikare, björn, varg, lodjur och järv. De hot och skador som avses i lagrummet har närmast att göra med trafiksäkerheten, förutsättningarna för yrkesfiske samt minskning av hot mot renskötsel eller boskapsskötsel eller den allmänna säkerheten. I regleringen betonas en *minskning av antalet individer*, vilket begränsar tillämpningen av bestämmelsen och styr till att specifikt rikta åtgärderna mot sådana djurindivider för vilka det finns bevis för att det hot eller den skada som avses i lagrummet förverkligas. Utöver undantagstillstånd enligt naturvårdslagen kan ärendet också vara förknippat med prövning enligt polislagen eller prövning av undantagslov som beviljas av Finlands viltcentral med stöd av jaktlagen.

Med undantagslov kan man bland annat tillåta avlägsnande av små rovdjur av främmande ursprung (mink, mårhund) eller andra arter från skyddsområdet, om de skadar skyddsmålen för området. Beroende på art är metoden jakt antingen med skjutvapen eller fällor. Ett sådant undantagslov är ett myndighetsbeslut som har besvärsmöjlighet enligt naturvårdslagen. Besvärsmöjlighet har vid sidan av parten den berörda kommunen samt en lokal eller regional registrerad förening vars syfte är att främja natur- eller miljövården. I praktiken är besvär som gäller undantagslov sällsynta.

Syftet med naturskyddsområdena är att bevara områdena i så naturligt tillstånd som möjligt, och därför strävar man efter att avlägsna i synnerhet små rovdjur av främmande ursprung. Små rovdjur inverkar negativt på områdets ursprungliga arter, som inte har anpassat sig till sådan jakt. Redan en enskild mink som hamnat på ett fågelskär kan orsaka stor skada när den äter de på marken häckande fåglarnas ägg och ungar. Andra främmande arter som kan behöva regleras i naturskyddsområdena är bland annat kanadensisk bäver och vitsvanshjort.

3 Rekommendationer och åtgärder för att förbättra jaktsäkerheten

Jägarna ansvarar alltid för jaktsäkerheten. Säkerheten kan dock ökas genom att jägarna har tillgång till tillräcklig information om de områden, där det finns särskilt mycket andra människor som rör sig i naturen. Forststyrelsens tillståndsjägare kan nå väl i samband med tillståndsförsäljningen och informeras om riskområdena. De som jagar med stöd av 8 § i jaktlagen behöver inte tillstånd, så tillståndsförsäljningen är inte en fungerande kommunikationskanal för dem. Å andra sidan känner de lokala jägarna klart bättre till situationen i sin hembygd än tillståndsjägarna. Information om området som används livligt bör inkluderas i de jaktområdeskartor och kartapplikationer som används. I synnerhet med hjälp av digital geografisk information kan man presentera aktuell information om vandringsleder samt prioriterade områden för turism- och friluftsanvändning; i framtiden till och med antalet besökare i realtid. Kvaliteten på och informativiteten i sådan information kan förbättras genom samarbete mellan Forststyrelsen, viltförvaltningen, jägarorganisationerna samt aktörer som erbjuder jägare kommersiella geografiska informationssystem.

Man kan dock inte anta att all information om vandrare eller jakt finns i någon applikation. Alla kan eller vill inte avslöja sitt läge i terrängen, och i naturen rör man sig naturligtvis också utanför lederna. Det får inte heller uppstå en uppfattning om att det inte är säkert att röra sig i skogen om man inte använder dessa applikationer eller att saken är klar om man använder applikationerna. Ansvaret för jaktsäkerheten ligger alltså alltid i sista hand hos jägaren. Å andra sidan är det bra att öppet informera om jakt som en laglig användningsform också i en del naturskyddsområden, så att mötena mellan vandrare och jägare inte kommer som en överraskning.

Öppen kommunikation kan också minska eventuell friktion mellan jägare och vandrare och minska ovissheten. Om det råder oklarhet om jaktens tillåtlighet och praxis kan det minska intresset för området även som utflykts- och naturturismsmål.

Utöver kommunikation och högklassig geografisk information kan säkerheten förbättras så att jägare och andra som rör sig i naturen har bästa möjliga möjlighet att upptäcka varandra i terrängen. Jägarna kan instrueras att med hjälp av vägskyltar informera om pågående jakt i jaktlag, och både jägarna och andra som rör sig i naturen kan instrueras att klä sig synligt, vilket också förbättrar vandrarens allmänna säkerhet.

Forststyrelsen föreslår att man i vissa områden som används särskilt livligt för friluftsliv begränsar jakten **med skjutvapen** med stöd av 23 § i jaktlagen på grund av den allmänna säkerheten. Begränsningarna ansöks hos regionförvaltningsverken, från och med den 1 augusti 2021 för följande fem (5) jaktår, till och med den 31 juli 2026. Områdena är populära rekreations- och naturturismsmål, av vilka en del redan tidigare har omfattats av motsvarande begränsning av jakten. Områdena ägs av staten och förvaltas av Forststyrelsen, med undantag av enskilda områdenas interna skiften. En förteckning över områdena finns i kapitel 5.

Forststyrelsen föreslår att jakten begränsas i de områden som ansökan gäller så att endast följande skulle vara tillåtet

- älgdrev, även med hund enligt vad som bestäms i jaktlagen och med stöd av den,
- jakt med fälla och sax på små rovdjur samt därmed sammanhängande användning av avlivningsvapen,
- skadebaserad dispensjakt på stora rovdjur i enlighet med undantagstillstånd som Finlands viltcentral beviljat med stöd av 41 § i jaktlagen och
- spårning och avlivning av skadat vilt i området; även efterspaning och avlivning av djur i handräckningsverksamhet för storvilt (SRVA).

I södra Finland (området söder om Lappland, Koillismaa och Kajanaland) är jakt i regel förbjuden i naturskyddsområden. Eventuella separat prövade jakträttigheter för områdena har stiftats när områdena inrättades. I samband med denna utredning har Forststyrelsen utrett alla jaktarrangemang i naturskyddsområdena i dessa områden. För närvarande finns det inga skäl att göra nya begränsningar av jakten i södra Finland. Vid behov kan Forststyrelsen genom egna beslut begränsa jakten genom att ändra gränserna och villkoren för arrendedområdena med tanke på säkerheten

4 Delaktighet och fortsatta åtgärder

När granskningarna av de livligaste områdena för rekreationsbruk blev klara ansågs det nödvändigt att utarbeta förslag om att hos regionförvaltningsverken ansöka om begränsning av jakten på de områden som identifierats som mest kritiska med tanke på jaktsäkerheten.

Utkasten till områden där jakt begränsas presenterades för de centralaste jaktvårdsföreningarnas styrelser. Syftet med presentationerna var att diskutera ärendet och höra jaktvårdsföreningarnas kommentarer innan man ansöker om begränsningar hos regionförvaltningsverken. I regel förhöll man sig positivt till förslagen. I vissa jaktvårdsföreningar preciserades förslagen utgående från diskussionerna, dels i fråga om begränsningar och dels i fråga om tillåtna åtgärder i anslutning till jaktbegränsningar. En del av jaktvårdsföreningarnas styrelser tog inte direkt ställning till förslagen. Regionförvaltningsverken återkommer till ställningstagandena i anslutning till delaktigheten kring eventuella beslut om begränsning av jakten.

Kartavgränsningarna och motiveringarna till begränsningsförslagen finslipas och skickas till regionförvaltningsverken. I regionförvaltningsverkens kungörelseförfarande begärs de egentliga utlåtandena av parterna, varefter regionförvaltningsverken fattar beslut i ärendet.

Det är viktigt att säkerställa att jägarna är väl medvetna om områdena för jaktbegränsningar enligt regionförvaltningsverkens beslut, så när besluten träder i kraft ska de tydligt presenteras bland annat i webbtjänsten Utflyktskarta.fi och erbjudas även till andra karttjänster, t.ex. Viltcentralens Oma riista och olika typer av hundradarmaterial.

5 Riktade åtgärder

Forststyrelsen avgränsar jakttillståndsområdena på nytt och ansöker om jaktbegränsningar i följande områden

Område	Besöks- antal 2020	Areal, ha	Beskrivning av fortsatta åtgärder	Begränsnings- områdets areal, ha	Andel av områdets areal** %
Hossa nationalpark	111 300	11 092	Hos Regionförvaltningsverket i norra Finland ansöks om begränsning av jakten till ett 397 ha stort område i närheten av Hossa naturum och i östra kanten av nationalparken.*	397	3,6
Enare strövområde	120 000	121 500	Hos Regionförvaltningsverket i Lappland ansöks om begränsning av jakten för områdena kring Juutua stigar, Jäniskoski/Haapakoski samt den upplysta motionsbanan på Juutuanvaara.*	500	0,4
Iso-Syöte strövområde	68 000	1 137	Ansöks om fortsättning på Regionförvaltningsverkets i Norra Finland beslut om förbud i Iso-Syöte strövområde.*	1 137	100,0
Polcirkelns strövområde	103 600	Ingen fastställd gräns	Hos Regionförvaltningsverket i Lappland ansöks om begränsning av jakten för Vaatunkiköngäs och Vikaköngäs områden.*	200	-
Oulanka nationalpark	235 800	28 488	Hos Regionförvaltningsverket i Norra Finland ansöks om förlängning av begränsningen av jakten till Pieni Karhunkierros område på 382 ha i Juuma.*	382	1,3
Riisitunturi nationalpark	67 100	7 644	Hos Regionförvaltningsverket i Lappland ansöks om begränsning av jakten på ett område på 411 ha i närheten av dagsrutterna.*	411	5,4
Syöte nationalparks närområde	113 500	30 156	Hos Regionförvaltningsverket i Norra Finland ansöks om begränsning av jakten till ett område på 120 ha vid Pikku-Syöte turistcentrum.*	120	0,4
Syöte rekreationsskog	57 000	1 433	Ansöks om fortsättning på Regionförvaltningsverkets i Norra Finland beslut om förbud i Syöte rekreationsskog.*	1 312	91,6
Taivalvaara närrekreationsskog	Okänt	399	Fortsättning på jaktbegränsningen ansöks hos Regionförvaltningsverket i Norra Finland för ett 399 ha stort område i närrekreationsskogen.*	399	100,0
Urho Kekkonens nationalpark	372 300	254 866	Hos Regionförvaltningsverket i Lappland ansöks om begränsning av jakten för nationalparken och för området mellan Kaunispää och Kiilopää i närheten av nationalparken.*	5 000–6 200***	2–2,4
Valtavaara och Pyhävaara natur- skyddsområde, när- området kring Ruka turistcentrum	136 000	1 295	Hos Regionförvaltningsverket i Norra Finland ansöks om begränsning av jakten i hela naturskyddsområdet samt i närheten av Ruka turistcentrum, sammanlagt 1 295 ha. *	1 295	100,0

* Begränsningen av jakt gäller inte älgdrev, fångst av små rovdjur med fälla och snara och därmed sammanhängande användning av avlivningsvapen, jakt på stora rovdjur med Viltcentralens dispens eller avlivning av skadade djur.

** Till vissa områden hör i liten utsträckning även delar utanför skydds- eller strövområdet.

*** Områdesavgränsningen inom ramen för dessa gränser görs efter ytterligare engagemang.

6 Sammanfattning

Forststyrelsen beslutade i slutet av 2020 att göra en utredning av jaktsäkerheten i skyddsområdena. Orsaken var förutom den tragiska jaktolyckan i vildmarksområdet i Urho Kekkonens nationalpark hösten 2020 också besöksmängderna i nationalparker och andra populära utflyktsmål, som har fördubblats under de senaste 10 åren. Som ansvarig för skötseln av de livligt besökta utflyktsmålen beslutade Forststyrelsen att framföra sina egen synpunkter till regionförvaltningsverken i form av förslag till åtgärder för att främja jaktsäkerheten markant i den förändrade situationen. Utredningen gjordes som ett samarbete mellan resultatenheterna Naturtjänster samt Jakt- och fisketjänster vid Forststyrelsen. I utredningen fästs uppmärksamhet vid jaktsäkerheten på ett övergripande sätt. Åtgärder för fortsatt utveckling kan vara till exempel utveckling av den geografiska information som erbjuds jägarna och effektiviserad kommunikation.

Begränsningsförslag endast för mycket små områden

Forststyrelsen anser att den rätt som kommuninvånarna i norra Finland har enligt 8 § i jaktlagen att jaga i områden i sin hemkommun som tillhör staten är mycket viktig, varför begränsningsförslagen är regionalt mycket begränsade. I en del av områdena har jaktbegränsningar införts redan tidigare. Regionförvaltningsverken fattar beslut i ärendet.

Jaktbegränsningar föreslås i mycket begränsade områden för vissa dagsutflyktsmål i elva skydds- eller strövområden i norra Finland, som är belägna i omedelbar närhet av turistcentra, tätbebyggelse och dessas närliggande områden. Fyra av dem ligger i Lappland och resten i Norra Österbotten och Kajanaland.

Vid den fortsatta beredningen involverar regionförvaltningsverken olika parter som myndigheter som ansvarar för de egentliga besluten. Enligt jaktlagen kan regionförvaltningsverket ge föreskrifter om begränsningar för fem år i taget. Forststyrelsen har redan presenterat utkastet till förslag för största delen av de regionala viltvårdsföreningarna.

I områdena söder om Lappland, Koillismaa och Kajanaland är jakt i princip huvudsakligen förbjudet i naturskyddsområdena, och de jakträttigheter som har beaktats separat för dem har föreskrivits då områdena har inrättats. I samband med uppgörandet av denna utredning har Forststyrelsen också utrett jaktarrangemangen i alla de sydliga naturskyddsområdena, men för närvarande finns det ingen anledning att införa nya jaktbegränsningar i dem.

Forststyrelsen föreslår att det i de begränsningsområden som omfattas av förslaget ändå skulle vara tillåtet bland annat att jaga älg med hjälp av hund samt att fånga små rovdjur med hjälp av fällor och saxar.

Mer information och bättre vägledning har stor betydelse

Jägarna ansvarar alltid för jaktsäkerheten. Säkerheten kan dock förbättras genom att säkerställa att jägarna har tillgång till tillräcklig information om de områden där särskilt många friluftsentusiaster rör sig i naturen. Situationen kan förbättras genom samarbete mellan Forststyrelsen, viltförvaltningen, jägarorganisationerna samt de aktörer som tillhandahåller kommersiella platsinformations-system för jägare.

Forststyrelsen vill också öppet och allt bättre informera om jakt som en laglig användningsform i de skyddsområden där jakt är tillåten. På så sätt kommer inte friluftsentusiasternas möten med jägare som en överraskning.

Utöver kommunikation och tillhandahållande av högklassig platsinformation kan säkerheten förbättras på flera olika sätt: jägarna kan till exempel informera om pågående sällskapsjakt på ett mer synligt sätt än i nuläget bland annat med skyltar vid väggkanten i områden med livligt trafikerade vägar. Den nuvarande trenden med mer färggranna friluftskläder bidrar till säkerheten för personer som rör sig i naturen, även i situationer där man gått vilse.